

Medzinárodná konferencia "Ochrana ľudských práv vo svete - ochrana našich práv" (skúsenosti, výzvy a riešenia), Bratislava, 28.10. 2021

Zhrnutie predsedajúceho:

- Účastníci ocenili iniciatívu Slovenska pri organizovaní medzinárodnej konferencie "Ochrana ľudských práv vo svete - ochrana našich práv".
- Konferencia poskytla užitočnú platformu na diskusiu o existujúcich výzvach a možnostiach medzinárodnej spolupráce pri podpore a ochrane ľudských práv, právneho štátu a demokracie ako dôležitých prvkov udržateľného rozvoja, odolnosti, stability a prosperity.
- Účastníci sa zhodli na tom, že tam, kde sa porušujú ľudské práva, sa zvyšuje nestabilita, chýba prosperita a znižuje sa odolnosť voči vznikajúcim šokom a výzvam.
- Ľudské práva nie sú na predaj. Presadzovanie hospodárskych záujmov v zahraničí by nemalo ohroziť zahraničnú politiku založenú na hodnotách. Navyše tam, kde sa dodržiava právny štát a ľudské práva, sú lepšie chránené hospodárske záujmy a investície.
- Je však potrebné zamyslieť sa nad tým, prečo demokratické systémy strácajú príťažlivosť/podporu/pochopenie širokých vrstiev obyvateľstva, ako aj nad tým, prečo v niektorých krajinách získavajú na sile populistí a neliberálne systémy. Obnovenie partnerstva verejného a súkromného sektora pri obrane demokracie a ľudských práv je v tomto smere kľúčové.
- Zdôraznilo sa, že je potrebná väčšia súčinnosť činností a inovatívnych prístupov na všetkých frontoch, aby sa zabránilo negatívnym trendom vrátane zmenšovania občianskeho a demokratického priestoru, ktoré zhoršuje pandémia COVID-19, "pandémia dezinformácií" alebo "infodémia" a ďalšie narušenia, alebo aby sa tieto trendy zvrátili, a to prostredníctvom posilnenia medzinárodného poriadku založeného na pravidlách, ktorý je založený na účinnom multilateralizme so silnou OSN v jeho jadre. To by malo zahŕňať opätovné potvrdenie spoločných záväzkov týkajúcich sa neodňateľných ľudských práv a univerzálnej hodnoty demokracie.
- Na miestnej i celosvetovej úrovni je potrebné vyvinúť väčšie úsilie a prijať účinné opatrenia na boj proti korupcii, zabezpečenie slobody prejavu, ochranu nezávislých médií a novinárov a posilnenie úlohy občianskej spoločnosti, najmä v prípade žien a mládeže, pri budovaní inkluzívnych a participatívnych demokracií, v ktorých sú chránené práva všetkých a základné slobody.

- Zdôraznila sa aj potreba reformy a oživenia multilaterálneho systému na podporu a ochranu ľudských práv vrátane Rady OSN pre ľudské práva.
- V tejto súvislosti účastníci privítali iniciatívu prezidenta Bidena, ktorý v decembri 2021 zvolal "samit za demokraciu". Zástupcovia slovenskej vlády a účastníci z radov občianskej spoločnosti v tejto súvislosti zdôraznili, že dopĺňa dlhodobý záväzok Slovenskej republiky presadzovať a chrániť všeobecné ľudské práva, posilňovať demokraciu, bojovať proti korupcii a presadzovať poriadok založený na pravidlách doma i v zahraničí.
- Nová Koncepcia Ministerstva zahraničných vecí a európskych záležitostí SR na podporu ľudských práv a demokracie vo svete poskytuje užitočné usmernenia pre hodnotovo orientovanú zahraničnú politiku SR: koherentnú zahraničnú politiku založenú na všeobecne uznávaných hodnotách, normách a záväzkoch vrátane záväzkov v oblasti ľudských práv, demokracie, právneho štátu a základných slobôd.
- Táto spomínaná aktívna angažovanosť by mala vychádzať zo špecifických, často neľahkých skúseností našej krajiny s demokratickou transformáciou a návratom od začínajúceho autoritárstva k pluralizmu, ako aj k zodpovednému a transparentnému vládnutiu. V tomto smere je Slovensko príkladom sily siete občianskych organizácií so skúsenosťami v boji proti korupcii, transformácii a reformám.
- Účastníci argumentovali, že slovenský úspešný príbeh transformácie, reforiem a integrácie by sa mal efektívnejšie a viditeľnejšie využiť na pomoc a inšpiráciu pre ostatné krajiny na podobnej ceste pri riešení existujúcich problémov. Výmena skúseností, užitočných postupov a ponaučení z chýb i riešení overených v praxi sú na tento účel neoceniteľnými nástrojmi. Dôveryhodnosť tohto úsilia musí byť podporená prísnyim dodržiavaním spoločných hodnôt, záväzkov a rešpektovaním práv všetkých doma.
- V tejto súvislosti účastníci vyzdvihli niektoré prelomové iniciatívy, ktoré slovenská vláda podnikla v oblastiach, ako je boj proti korupcii, podpora slobodných médií a konkrétne úsilie v boji proti extrémizmu, antisemitizmu, xenofóbii, ako správne kroky vpred na pretavenie záväzkov do konkrétnej činnosti.
- Viacerí panelisti vyzdvihli najmä dôležitosť boja proti korupcii. Korupcia ide ruka v ruke s eróziou zásad demokracie a právneho štátu, ako aj s potláčaním kritických hlasov nezávislých médií.
- Sloboda prejavu a nezávislé médiá predstavujú najdôležitejšie piliere demokracie. Je potrebné chrániť slobodu médií, bojovať proti násiliu a ohrozeniu

uplatňovania slobody prejavu, podporovať zákony a postupy, ktoré chránia slobodu prejavu, a v neposlednom rade podporovať slobodu a pluralitu médií a zároveň odrádzať od zasahovania do nestranného alebo kritického spravodajstva.

- Účastníci privítali a podporili návrh Európskej komisie začať prípravu komplexného "Aktu EÚ o slobode médií". Slovenská vláda a účastníci z radov organizácií občianskej spoločnosti vyjadrili záujem byť aktívnymi účastníkmi legislatívneho procesu, ktorý ohlásila predsedníčka EK Ursula von der Leyen vo svojom prejave o stave (Európskej) únii 15. septembra 2021.

- Zdôraznená bola potreba užšej súčinnosti a synergie činnosti medzi OSN, OBSE a EÚ. V tejto súvislosti účastníci uvítali a podporili priority osobitného predstaviteľa EÚ pre ľudské práva a ODIHR, ktoré načrtli pán Gilmore aj pán Mecacci. Účastníci tiež uvítali kroky načrtnuté slovenskými predstaviteľmi pri presadzovaní aktívnej úlohy a účasti na diskusii v rámci EÚ a medzinárodných organizácií o tom, ako tieto snahy urobiť koherentnejšími a reflektujúcimi novú situáciu a výzvy, a to aj v rámci "Tímu Európa - demokracia".

- Účastníci vyzvali ostatné partnerské krajiny, aby sa pripojili k spoločnému úsiliu pri posilňovaní globálnej a regionálnej architektúry inštitúcií a vzájomnom posilňovaní záväzkov v oblasti ochrany a podpory ľudských práv, ako aj k pomoci krajinám pri riešení existujúcich záväzkov a nedostatkov v rámci spolupráce. Bežný postup už nie je možný.

- Okrem toho sa zopakovalo, že demokraciu nemožno považovať za samozrejmosť a že všetky krajiny potrebujú demokratickú obnovu (posilnenie demokratických inštitúcií, konfrontácia s výzvou národov, ktoré ustupujú, a vytvorenie spoločného programu na riešenie hrozieb pre naše spoločné hodnoty).

- Je potrebné konkrétne nadviazať na výsledky diskusie. Myšlienky a návrhy z diskusie by sa mali využiť na informovanie a formovanie procesu implementácie Koncepcie MZVEZ SR na podporu ľudských práv a demokracie vo svete.